

TE KURA WHAKAPAKARI REO MĀORI O TE RAUMATI 12 - 17 KOHI-TĀTEA 1997

Mō te tūpono arā ētahi o koutou kua anga kē ngā whakaaro ki te kura whakapakari reo o te raumati, i tēnei wā kei te tū tonu, engari e noho tārewa ana ētahi o ngā āhuetanga pūtea. Inā hoki e popore ana mātou kia riro mai anō he pūtea tautoko i te Tāhuhu o te Mātauranga hei āwhina i ngā kura e whakaarohia ana mō te tau 1997. Kia tatū rawa ērā whiriwhiringa, hei reira whakaatuhia ai te roanga atu o ngā kōrero mō tā tātou kura tuatahi o te tau hou.

Heoi anō, ko ngā kōrero kua tatū kē, pēnei nā: Hei te 12 ki te 17 o ngā rā o Kohi-tātea 1997 tū ai tēnei o ā tātou kura, ki te marae o Waimārama, ki roto o Ngāti Kahungunu. Ko te inoi a te Taura Whiri, kia tae katoa mai ngā tono whakauru ki te kura i te wiki tuatahi o Hakihea 1996, kia pai ai ngā whakariterite a tēnei pito, tae atu ki te iwi kāinga kua pōhiri anō nei i a tātou kia haere atu anō hei manuhiri mā rātou.

Tēnā ia kia kōrerohia tētahi āhuetanga hou i noho mai ki te kura i tū ki Kirikiriroa inā tata nei. I roto i ā mātou whiriwhiri tahi ki te Tāhuhu e whakaahia ai tā mātou tono pūtea hei whakahaere i ngā kura mō te tau 1997, i whakaarahia ake e te Tāhuhu tō rātou hiahia kia āhua whai tikanga ake tā mātou aromatawai i ngā whakaakoranga o ēnei kura, kei tūpono kāore kē e tino whaihua ana ki ngā ākonga. Kāore te Taura Whiri i manawarū i tēnei kōrero, engari i whakaritea kia tū tētahi punua whakamātautau i te ahiahi whakamutunga o te kura. I pēnei ai i runga i te whakaaro kāore pea he hē o te whakamātau i tēnei tūāhua hou ka tahi, ā, ākene ko ngā ākonga tonu ka hiahia mōhio mēnā e whaihua ana ngā mahi ka rua.

E tama, tēnā pōhēhē tēnā! I te wā i puta ai ngā kōrero mō te whakamātautau, ka tū ko ngā ihu o ētahi, ka tū ko ngā pihi o ētahi atu, ā, tata tonu ētahi ka pōkai anō i ō rātou tueke, ka takahi i te huarahi.

Heoi anō, i te mutunga iho i tū tonu te whakamātautau, engari me te kī taurangi a te Taura Whiri ka kōkirihi te take nei ki te Tāhuhu me te inoi kia kaua e noho mai he whakamātautau pēnei ki ngā hui ā tērā tau. Kātahi anō ka tukuna atu te pūrongo nei ki te Tāhuhu, ā, ko wai ka mōhio āhea mātou rongo kōrero ai i a rātou. Kia kaua e kīia he toitoi

okewa te mahi a te Taura Whiri, engari ko te tūmanako ka aro mai te Tāhuhu ki tēnei inoi a te katoa o ngā tāngata i whai wāhi mai ki te kura i tū ki Kirikiriroa, ākonga mai, kaiwhakaako mai, taiohi mai, pākeke mai.

Engari ahakoa anō tēnei āhuetanga whakatutū puehu i noho mai ki te kura i Kirikiriroa, ko te wawata nui o te Taura Whiri, kia kaua e kaha rawa te ngākau kawa o te hunga haere mai ki ēnei kura i ēnei momo here e taka mai ana i tā mātou pati moni i wāhi kē hei whakahaere i ēnei momo kaupapa. Ehara koinei te hiahia o te Taura Whiri, engari me kī kua tūpikihia ngā ringa, kua kore i taea te aha, atu i te whakapono he kaupapa whaihua tēnei, ā, me whai ko te huarahi e wātea ana e tū tonu ai ēnei kura. Arā anō hoki pea te mahi ka taea e te Taura Whiri, ko te inoi ka taka te wā e riro tika mai ai ngā pūtea e tika ana hei whakahaere i ēnei kaupapa reo Māori. A heoi anō, ko tērā take tērā!

Mēnā e hiahia ana koe ki te roanga atu o ngā kōrero mō te kura tuatahi e tū nei ki Waimārama, e hiahia ana rānei ki te whakauru mai, tēnā whakapā mai ki tō mātou tari i tēnei marama tonu nei, ā tērā atu marama rānei, kia āta mōhio ai mātou ki tō tātou nui, ā, kia pēhea anō hoki te nui o ngā pukapuka, o ngā wāhi ako, o ngā aha noa iho e pai ai tā tātou noho tahi

HE KAUPAPA REO MŌ AOTEAROA WHĀNUI

Nō te tau 1992 ka tuhia e Dr. Jeffrey Waite (nā mātou i tapa ko Te Mauritu i a ia i noho hei kaimahi mā Te Taura Whiri i te reo Māori) ōna whakaaro ki te wāhi ki ngā reo e kōrerotia ana i Aotearoa nei ki tana puka i kiia nei e ia ko *Aotearo*. He nui te hunga i pōhēhē i hē ko te tuhia o te ingoa Aotearoa engari arā kē te take he kuwata nō Te Mauritu kia mōhio mai e pā ana ki ngā reo nā reira i pēratia ai e ia tana kimi ingoa mai.

Heoi anō ki ngā kitenga mai ko ngā rangahautanga mai a Te Mauritu kāore i hopukina atu, kāore i whāia e te Kāwanatanga nā reira ko tērā whakapetonga kaha, whakapetonga pūtea i takoto noa iho i konā puehutia mai ai.

Nō nakua tonu mai nei ka tīkina atu anō taua puka rā e tētahi rōpū ko Languages Policy 2000 te ingoa, ka whakatau rātou me whakaterere anō te kaupapa nei nā reira nō te Tāite te 10 o Whiringa-ā-nuku, i te tau 1996 ka tū tōna whakaterenga i te Whare Pāremata i raro anō i te maru o Pauline Gardiner, o te rōpū United.